

VIÖS AB

Vegetation & Infrastruktur Örjan Stål AB

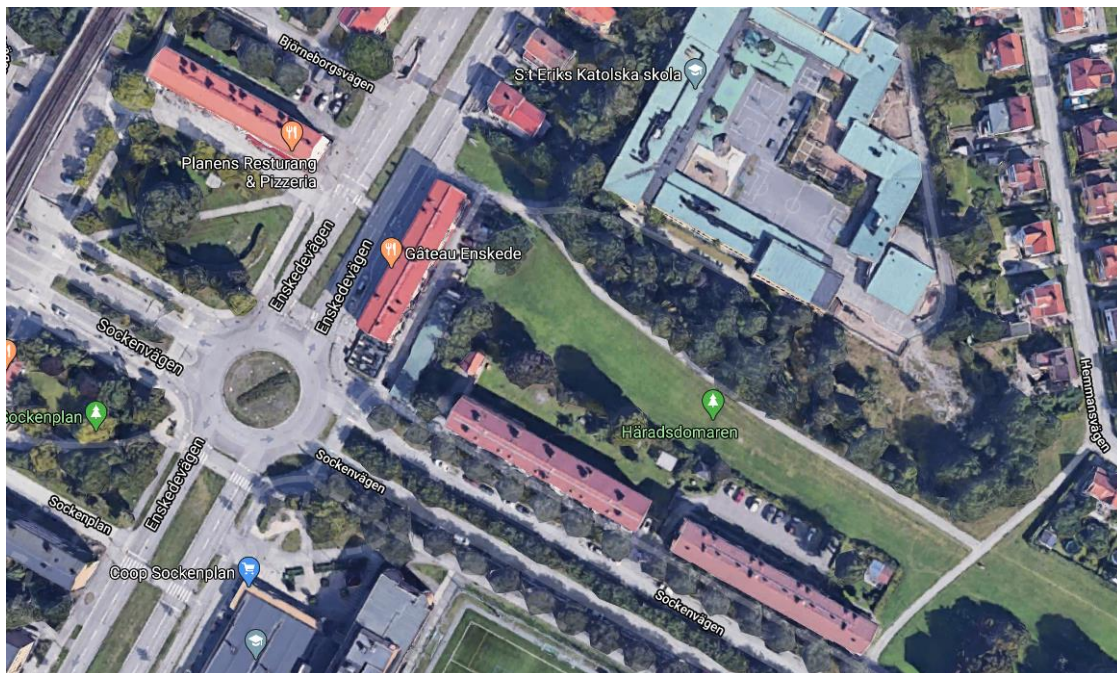
PM

001-017

EK Kv Häradsdomaren Enskede.

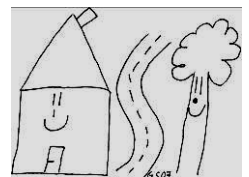
Inledning

Tisdagen den 16 maj gjordes en syn av en större ek vid ett grönområde öster om rondellen söder om Katolska skolan i Enskede. Syftet var att undersöka förutsättningarna till att kunna bevara eken vid planerad byggnation av bostadshus. Målsättningen var att bedöma om eken kan bevaras och skyddas utan att ta allvarlig skada i samband av expansion av byggnader på intilliggande gräsyta.

Bakgrund

Eken växer idag i en naturmark i norradelen av parken med en större gräsyta i söder som avgränsar naturmarken med en G/C-väg. Ny bebyggelse planeras att uppföras på gräsmattan söder om G/C-vägen. Det ingrepp i marken som kommer att utföras intill eken är en stödmurskonstruktion som kommer att hamna som närmast ca 9 meter från centrumstam till eken (se bild 1).

VIÖS AB
Kaunasvägen 42
352 49 Växjö
Telefon 0470-65784
Telefax 0470-XXXXXX

Örjan Stål
Mobil 070-6578424
orjan.stal@viosab.se

VIÖS AB
Org.nr 556726-9930
www.viosab.com

Bild 2. Vid platsbesöket den 16/6 kunde konstateras att trädet har låg vitalitet med stor mängd döda grenar i kronan.

Konklusion

Planerad byggnationen för Kv Häradsdomaren kommer enligt uppgift från byggherren innebära att ett mindre schakt för stödmur kommer att placeras ca 9 meter från centrum av eken. Detta skulle betyda att inget markingrepp kommer att utföras i naturmarken utan endast i parkytan. Ett schakt ca 9 meter från trädet som närmast skulle innebära att grävningar troligtvis kommer hamna i kanten av asfalten på befintlig G/C-väg (se bild 3). Med tanke på G/C-vägens placering och att den är belagd med asfalt är det därför troligt att rotutbredningen i denna riktning är i mindre omfattning än i naturmarken där förutsättningarna är betydligt mer gynnsamt till rotutveckling.

VIÖS AB
Kaunasvägen 42
352 49 Växjö
Telefon 0470-65784
Telefax 0470-XXXXXX

Örjan Stål
Mobil 070-6578424
orjan.stal@viosab.se

VIÖS AB
Org.nr 556726-9930
www.viosab.com

En hypotes till varför eken innehar låg vitalitet med stor mängd döda grenar i kronan är att utförandet vid anläggandet av G/C-vägen har utförts ovarsamt. Detta har troligtvis lett till att större mängder rötter skadats eller/och avlägsnats vid uppbygganden för vägkropp och belysning samt anläggande av gräsytor. Effekterna av uppkomna rotförluster och skador på rötter gör sig ofta synliga hos träd flera år efter utförandet. Hos ekar är det inte ovanligt att de uppvisar sämre vitalitet 10-tal år efter att skadorna inträffat (se bild 3).

Bild 3. Streckad rödlinje är område där uppskattade markgrepp kommer att utföras som närmast eken. Gulstreckad linje är område där förmodade tidigare schakter för överbyggnad till G/C-väg och belysningsstolpar har utförts nära eken.

VIÖS AB
Kaunasvägen 42
352 49 Växjö
Telefon 0470-65784
Telefax 0470-XXXXXX

Örjan Stål
Mobil 070-6578424
orjan.stal@viosab.se

VIÖS AB
Org.nr 556726-9930
www.viosab.com

Bedömningen är att markarbeten för kommandebyggnation inte kommer att ge ytterligare försämringar för eken. Detta antagande grundar sig dels på att eken redan är så pass försvagad dels med hänvisning till de beräkningar som används som beslutsunderlag till att flytta stora äldre träd.

Den formel som används för att kalibrera vilken jordvolym som krävs för att kunna säkerhetsställa ett tillfredställande resultat till att flytta ett stort träd är följande:

Stamdiametern mäts 1 meter upp från markytan och multiplicerat med 10 som divideras med 2. Svaret man då får är radien från centrumträdstam till kant där rötter kapas för att skapa en rotklump som trädet kan lyftas och flyttas med. Rekommendationerna är sedan att ett flyttat träd ska ha ett växtssubstrat (jord) utanför rotklumpen som är lika stort som radien för kalibrerad rotklump.

Denna formel kan också med fördel användas som beslutsunderlag till hur nära ett större markingrepp kan utföras intill ett träd utan rötter riskeras skadas och som på sikt bidrar till nedsatt vitalitet eller att trädet dör. Vid en tillämpning trädflyttningsformeln för denna ek som har en stamdiameter på 80 cm, skulle rekommenderat skyddsavstånd bli 8 meter. Uträkningen är följande:

$80 \text{ cm} \times 10/2 = R \text{ 4m} + R \text{ 4m} = 8 \text{ meters skyddsavstånd}$. Det vill säga att större ingrepp i marken inte bör utföras närmre än 8 meter från centrumstam på ett träd som har en stamdiameter på 80 cm.

Detta innebär att en planerad schakt med ett avstånd på 9 meter till en helt frisk ek i denna storlek, skulle ge goda förutsättningar till att trädet skulle kunna bevaras på plats med liten risk till att trädet kommer att få nedsatt vitalitet.

Då denna ek tyvärr redan innehar låg vitalitet med stora fysiska defekter som kan medföra skada på person och egendom i sin närhet är det tveksamt om trädet bör sparas i sitt befintliga skick. Om trädet ska bevaras bör omfattande trädvårdsinstaser utföras för att undvika att eken blir en hälsorisk för personer som kommer att vistas i omgivningen nära eken. För att göra eken säker inom området, kan omfattande och kraftiga beskärningar behövas utföras kontinuerligt under längre tid. Sådana hårda och omfattande beskärningar bidrar till att trädet får en helt annan form och fokus på bevarandevärdet blir mer ett ekologiskt, historiskt perspektiv än ett estetiskt.

Om beslutet blir att trädet ska bevaras kommer det att krävas ett antal skyddsåtgärder för att minimera riskerna till att eken ges ytterligare vitalitetsförsämring. Se exempel i "Bilaga 1" på olika typer av skyddsåtgärder som kan vara lämpliga beroende på omfattning och utbredning av byggnationen och typ av arbetsutförande.

VIÖS AB Växjö 2020-06-22

Örjan Stål

VIÖS AB
Kaunasvägen 42
352 49 Växjö
Telefon 0470-65784
Telefax 0470-XXXXXX

Örjan Stål
Mobil 070-6578424
orjan.stal@viosab.se

VIÖS AB
Org.nr 556726-9930
www.viosab.com

